

Kıymetli Okurlarımız,

2025 senesinin ilk sayısı olan 66. sayımızla yeniden karşınızdayız. Bu sayıda, görme engelliler, tek ebeveynli aileler, dijital ebeveynlik ve aile içi iletişim, Suriyeli çocuklar, yaşlıların sosyal medya kullanımı, depresyon ve koruyucu aile olmak, engelli kadınların çalışma hayatı konularında yapılan çalışmalara yer veriliyor. Bir kısmı tezlerden, proje çıktılarında ve sahadan alınan verilere dayalı bu çalışmaları, politika yapıcılara, sahadaki uygulayıcılara, alana ve alanyazına yapacağı katkılar açısından önemsendiğimizi belirtmek istiyoruz.

Bu sayımızda 7 çalışmaya yer veriyoruz.

İlk çalışma Merve DEMİRDÖVEN, Aylin ARICI ve Taner ARTAN tarafından birlikte kaleme alınan “Bir Başka Açıdan Akademi: Görme Engelli Lisansüstü Öğrencilerin Deneyimleri” isimli makaledir. Bu çalışmada, lisansüstü düzeyde eğitim alan görme engelli bireylerin lisansüstü eğitimi tercih etme nedenleri, bu süreçte karşılaştıkları zorluklar ve bu zorluklarla başa çıkmak için geliştirdikleri çözüm yolları ile talepleri incelenmektedir. Araştırma bulgularına göre katılımcıların lisansüstü eğitimi tercih etme nedenleri arasında en çok; “akademisyen olma, mesleki kariyerlerinde ilerleme ve akademik alanda engellilikle ilgili konulara yeni ve farklı bakış açıları kazandırma” düşünceleri öne çıkmaktadır. Katılımcıların, sesli kaynakların yetersiz oluşu sebebiyle sınavlara tam anlamıyla hazırlanamadıkları, rehber yolların olmaması nedeniyle kampüs içerisinde yön bulmakta güçlük çektikleri, ekran okuyucu desteklemediği için veri analiz yazılımlarını kullanamadıkları saptanmıştır. Görme engelli öğrencilerin lisansüstü eğitimde karşılaştıkları engellerin ortadan kaldırılması ve öğrenci katılımının artırılması için; ekonomik destek ve kaynakların artırılması, akademik personelin eğitimi, erişilebilirlik politikalarının güçlendirilmesi, toplumsal farkındalık kampanyalarının artırılması gerektiği ifade edilmektedir.

“Tek Ebeveynli Olmak Bir Dezavantaj Mı? İki Ebeveynli Ailelerin Görüşleri” isimli Tuğba ÖZÇELİK, Tuğçe ERVANSEL YÜKSEL ve Mine KOYUNCU ŞAHİN tarafından birlikte yapılan çalışma derginin ikinci makalesidir. Çalışmada, iki ebeveynli ailelerin, tek ebeveynli aile ve çocuklar hakkında görüşlerini incelemek amaçlanmaktadır. Veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılan araştırmada verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi ile elde edilen bulgular sonucunda ‘tek ebeveynli olmanın getirileri’, ‘tek ebeveynli çocukların olası problemleri’, ‘tek ebeveynli çocukların problemlerine karşı diğer ebeveynlerin yaklaşımı’, ‘tek ebeveynli çocuk ile arkadaşlığa bakış açısı’ ve ‘çevreye adaptasyonu kolaylaştırmada öneriler’ olmak üzere beş tema ortaya çıkmıştır. Buna göre ebeveynler çoğunlukla, boşanmış ailelerden gelen çocukların davranış problemlerine sahip olabileceğini ancak kendi çocuklarının, bu çocuklarla arkadaşlık etmesinde sakınca olmadığını ve bu çocuklara destek olunması gerektiğini belirtmiştir. Ayrıca okul, öğretmen, psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri birimi ve yerel yönetimlerin de bu çocuklar ile ailelerine yardımcı olmaları gerektiğinin ebeveynler tarafından belirtilmesi de elde edilen bulgular arasında yer almaktadır.

Derginin üçüncü makalesi “Dijital Ebeveynliğin, Aile İçi İletişim ve Velinin Eğitime Katılımı Üzerine Etkisi: Yapısal Eşitlik Modeli” ismiyle Hanifi PARLAR ve Sevda DERE tarafından birlikte yapılan çalışmadır. Bu çalışmada ebeveynlerin dijital ebeveynlik tutumlarının aile içi iletişim ve velinin eğitime katılımı üzerindeki etkilerinin araştırılmaktadır. Araştırma kapsamında, “aile değerlendirme ölçeği iletişim boyutu”, “veli katılım ölçeği” ve “Dijital Ebeveynlik Öz Yeterlilik Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırma verileri, İstanbul’da yaşayan ilkökul, ortaokul ve lise düzeyinde eğitim gören çocuğu olan 401 ebeveyninden çevrimiçi anket yöntemiyle toplanmıştır. Çalışmada dijital ebeveynliğin, aile içi iletişim ve velinin eğitime katılımı üzerine etkisi Yapısal Eşitlik Modeli ile analiz edilmiştir. Dijitalleşme süreçlerinin artmasıyla ebeveynlerin çocukların gelişimindeki rolü ve aile iletişiminin önemi artmakta olduğu, bu kavramların birlikte ele alınması ve ilgili kamu kurum ve kuruluşları tarafından tedbirlerin oluşturulması çocukların gelişimini destekleyici role sahip olacağı ifade edilmektedir.

Dördüncü çalışma Kamil ALPTEKİN, Döne AYHAN, Demet AKARÇAY ULUTAŞ ve Dilara USTABAŞI GÜNDÜZ tarafından birlikte kaleme alınan “Okullaşamayan Suriyeli Çocuklar: Profesyoneller Perspektifinden Bir Değerlendirme” isimli İngilizce makaledir. Bu çalışmada Suriyeli çocukların okula gidememe nedenlerini

anlamak ve açıklamak hedeflenmektedir. Nitel araştırma prosedürüne göre tasarlanan bu çalışmada, Konya'daki Suriyeli çocuklar ve aileleriyle birebir çalışmalar yürüten kamu ve sivil toplum kuruluşlarında çalışan 15 profesyonel ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerin sonucunda, ekonomik zorluklar, eğitimde kültürel engeller, belirsizlik ortamı, gettolaşmanın yansımaları, okula kaydolmada başarısızlık ve eğitim sistemindeki engeller olmak üzere altı tema belirlenmiş ve bu temaların Suriyeli çocukların düşük okullaşmasında rol oynadığı sonucuna varılmıştır. Çalışma, okula gidemeyen Suriyeli çocukların eğitim sistemi içinde yer alması için daha fazla çaba gerektiğini vurgulamaktadır. Bu doğrultuda, okulların kapasitesinin geliştirilmesi, mesleki eğitimin genişletilmesi, çok sektörlü ve çok aktörlü bir çalışma mekanizması oluşturulması ve okul sosyal hizmet uygulamasının başlatılmasının önemine dikkat çekilmektedir.

Ayşe Sena KEÇECİ, Merve ŞİŞMAN ve Muhammed Şükrü AYDIN tarafından birlikte kaleme alınan “Yaşlı Bireylerin Sosyal Medya Kullanım Motivasyonlarının ve Sosyal Karşılaştırma Eğilimlerinin İncelenmesi” isimli çalışma derginin beşinci makalesidir. Çalışmada, yaşlılık dönemindeki bireylerin sosyal medya kullanım motivasyonlarını ve sosyal medyadaki sosyal karşılaştırma eğilimlerini incelemek amaçlanmıştır. Araştırma yaşları 60 ile 76 arasında değişen (Ort= 64,33) toplam 30 katılımcı (17'si kadın) ile yürütülmüştür. Veriler yarı yapılandırılmış görüşmelerle toplanmış, verilerin analizinde ise içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Veri analizleri sonucunda iki tema oluşturulmuştur: “sosyal medya kullanım motivasyonları” ve “sosyal karşılaştırmaya bağlı duygusal ve davranışsal çıktılar”. Sosyal medya kullanım motivasyonları temasının altında “ilişki, vakit geçirme, bilgi edinme, takip etme ve paylaşım yapma” kategorileri ortaya çıkmıştır. Katılımcıların sosyal medyadaki sosyal karşılaştırmaya bağlı duygusal ve davranışsal çıktıları ise yukarı ve aşağı yönlü sosyal karşılaştırma olmak üzere iki kategori altında incelenmiştir. Araştırmada elde edilen sonuçlar önceki bulgularla benzerlikleri ve farklılıkları üzerinden tartışılmıştır.

Derginin altıncı makalesi “Deprem ve Koruyucu Aile Olmak: Nitel Bir Çalışma” ismiyle Beyza ŞANAL GÜNGÖR ve Nilüfer KOÇTÜRK tarafından birlikte kaleme alınan çalışmadır. Bu çalışmada, koruyucu annelerin travma sonrası çocuklarıyla ilişkilerinde karşılaştıkları zorlukları, stresle başa çıkma becerilerini ve psikolojik ihtiyaçlarını anlamak hedeflenmektedir. Fenomonolojik desende yürütülen çalışmada, ölçüt örnekleme yöntemiyle on katılımcıya ulaşılmıştır. Veriler, 20-40 dakika süren çevrim içi

yarı yapılandırılmış görüşmelerle toplanmış ve içerik analizi yapılmıştır. Katılımcıların deneyimleri beş tema altında toplanmıştır: “yaşam tecrübeleri”, “psikofizyolojik durum”, “ebeveyn olarak ihtiyaçlar”, “ebeveyn-çocuk ilişkileri” ve “psikososyal destek ihtiyaçları”. Yaşam tecrübeleri temasında “fiziki yaşam ortamına dair zorluklar”, “koruyucu aile olmak” ve “psikolojik baş etmeye çalışmak” yer almıştır. “psikofizyolojik durum” teması “duygusal durum”, “bilişsel durum” ve “davranışsal durumları” içermektedir. “Ebeveyn olarak ihtiyaçlar” teması “psikososyal ihtiyaçlar” ve “çocuğun gereksinimlerini yerine getirme” olarak belirlenmiştir. “Ebeveyn-çocuk ilişkileri” temasında “psikolojik zorlukların ilişkiye etkisi” ve “bağın güçlenmesi” vurgulanmıştır. “Psikososyal destek ihtiyaçları” ise “çocuğun psikolojik belirtilerine” ve “ebeveyn eğitimine” yönelik destekleri kapsamaktadır. Sonuç olarak, koruyucu annelerin afet sonrası çocuklarına uygun ebeveynlik yapabilmeleri için psikososyal ve eğitsel desteğe ihtiyaç duyduğu belirlenmiştir.

“Görme Engelli Kadınların Çalışma Hayatında Karşılaştıkları Güçlükler Üzerine Nitel Bir Araştırma” ismiyle Burak Can KORKMAZ ve Deniz TANRISEVEN tarafından birlikte İngilizce yapılan çalışma derginin yedinci ve son makalesidir. Bu çalışmada engelli bireylerin ve kadınların ayrı ayrı yaşadıkları sorunlar literatürde ayrıntılı bir şekilde incelenerek spesifik bir grup olarak görme engelli kadınların istihdamda yaşadıkları sorunlar ele alınmaktadır. Çalışma kapsamında en az beş yıldır aktif olarak çalışan görme engelli kadınların çalışma hayatında karşılaştıkları güçlüklerin incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu araştırma kapsamında yorumlayıcı fenomenoloji yaklaşımı kullanılmıştır. Örneklem seçimi konusunda hem görme engelli hem de kadın bireylere ulaşılması amacıyla ölçüt örneklem yönetimi kullanılmıştır. Bu çalışma 20 görme engelli kadın ile gerçekleştirilmiş olup açık uçlu sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile veriler elde edilmiştir. Çalışmanın sonucuna göre tam zamanlı bir işte çalışan görme engelli kadınların çalışma yaşamında karşılaştıkları güçlükler "kusurlu çalışma sistemi", "iş arkadaşları ve yöneticiler arasında bilgi ve farkındalık eksikliği", "cam tavan sorunu", "ayrımcılığın sonucu olarak ortaya çıkan özgüven sorunu", "ayrımcılığa yol açan toplumdaki engeller", "erişim sorunları" olarak bulunmuştur.

Çalışmaların faydalı olması temennisiyle iyi okumalar, selamlar...

Doç. Dr. Olgun GÜNDÜZ

Editör